

Väljaandja:	Riigikogu
Akti liik:	seadus
Teksti liik:	terviktekst
Redaktsiooni jõustumise kp:	01.01.2006
Redaktsiooni kehtivuse lõpp:	31.12.2007
Avaldamismärge:	

Raseduse katkestamise ja steriliseerimise seadus

Vastu võetud 25.11.1998
[RT I 1998, 107, 1766](#)
jõustumine 21.12.1998

Muudetud järgmiste aktidega

Vastuvõtmine	Avaldamine	Jõustumine
15.06.2005	RT I 2005, 39, 308	01.01.2006

1. peatükk ÜLDSÄTTED

§ 1. Seaduse reguleerimisala

Raseduse katkestamise ja steriliseerimise seadus määrab kindlaks raseduse katkestamise ja steriliseerimise tingimused ja korra.

§ 2. Raseduse katkestamine

Raseduse katkestamine on embrüo või loote eemaldamine emakaõõnest kirurgiliselt või ravimite manustamisega.

§ 3. Raseduse kestus

Raseduse kestust arvestatakse nädalates.

§ 4. Steriliseerimine

Steriliseerimine on:

- 1) naise munajuhade sulgemine või läbilõikamine raseduse vältimiseks või
- 2) mehe seemnejuhade sulgemine või läbilõikamine viljastamise vältimiseks.

2. peatükk RASEDUSE KATKESTAMINE

§ 5. Raseduse katkestamise vabatahtlikkus

(1) Naise rasedust võib katkestada üksnes tema enda soovil. Keegi ei tohi sundida ega mõjutada naist oma rasedust katkestama. Sooviavaldus oma raseduse katkestamiseks peab olema vormistatud kirjalikult.

(2) Teovõimetu naise rasedust võib katkestada tema eestkostja kirjaliku avalduse alusel.

§ 6. Raseduse katkestamise tähtaeg

(1) Rasedust võib katkestada, kui see ei ole kestnud kauem kui 11 nädalat.

(2) Kauem kui 11 ning kuni 21 nädalat kestnud raseduse võib katkestada, kui:

- 1) rasedus ohustab raseda tervist;
- 2) sündival lapsel võib olla raske vaimne või kehaline tervisekahjustus;

- 3) raseda haigus või terviseiga seotud probleem takistab lapse kasvatamist;
- 4) rase on alla 15-aastane;
- 5) rase on üle 45-aastane.

§ 7. Naistearsti ainuõigus rasedust katkestada

Rasedust võib katkestada ainult naistearst.

§ 8. Raseduse katkestamise toimingu vabatahtlikkus

Naistearsti või muud tervishoiutöötajat ei saa kohustada rasedust katkestama ega raseduse katkestamise protseduurist osa võtma.

§ 9. Raseduse katkestamise koht

- (1) Rasedust võib katkestada ainult vastavat riiklikku tegevuslitsentsi omavas tervishoiuasutuses.
- (2) Haiguste ja terviseiga seotud probleemide puhul on raseduse katkestamine lubatud ainult haiglas. Haiguste ja terviseiga seotud probleemide loetelu, mille esinemise korral on raseduse katkestamine lubatud ainult kolmanda etapi arstiabi osutavas haiglas, [kehtestab sotsiaalminister oma määrusega](#).

§ 10. Raseduse olemasolu ja kestuse tuvastamine

Raseduse olemasolu ja kestuse tuvastab pere- või naistearst, kelle poole naine või teovõimetu naine koos eestkostjaga raseduse katkestamise sooviga pöördus. Raseduse olemasolu ja kestus tuvastatakse teabe alusel, mida saadakse naise küsitlemise, vaatluse ning vajaduse korral diagnostikavahendite abil.

§ 11. Raseduse katkestamise lubatavuse otsustamine

- (1) Raseduse katkestamise lubatavuse otsustab rasedust katkestav arst, lähtudes käesoleva seaduse §-des 5 ja 6 toodud nõuetest.
- (2) Käesoleva seaduse § 6 lõike 2 punktides 1, 2 ja 3 kirjeldatud juhtudel raseduse katkestamise lubatavus tehakse kindlaks vähemalt kolme arsti - kahe või enama naistearsti ja naise haigusest või terviseiga seotud probleemist tuleneva erialaarsti või -arstide - otsusel, lähtudes käesoleva seaduse §-s 9 toodud nõuetest. Vajaduse korral tuleb käesoleva seaduse § 6 lõike 2 punktis 3 nimetatud juhtudel kaasata otsuse tegemisele lisaks arstidele ka sotsiaaltöötaja. Otsus raseduse katkestamise lubatavuse kohta vormistatakse kirjalikult ja seda tõendavad kõik otsuse tegijad oma allkirjaga.
- (3) Käesoleva seaduse § 6 lõike 2 punktides 4 ja 5 nimetatud tingimuste olemasolu tehakse kindlaks raseda passi, sünnitunnistuse või muu isikut tõendava dokumendi alusel.

§ 12. Nõustamise kohustus

- (1) Oma rasedust katkestada soovivale naisele või teovõimetu naise raseduse katkestamist taotlevale eestkostjale peab rasedust katkestav arst enne raseduse katkestamist selgitama raseduse katkestamise bioloogilist ja meditsiinilist olemust ning sellega seonduvaid riske, sealhulgas võimalikke tüsistusi.
- (2) Käesoleva paragrahvi lõikes 1 nimetatud nõustamise kohta koostatakse akt, millele kirjutavad alla nõustatud isik ja nõustamise läbiviinud arst. [Nõustamise akti vormi nõuded kehtestab sotsiaalminister määrusega](#).

§ 13. Raseduse katkestamise ettevalmistamine

- (1) Raseduse olemasolu ja kestuse tuvastanud arst on kohustatud enne raseduse katkestamisele suunamist tegema kõik asjakohasele ravistandardile vastavad uuringud ja toimingud. Raseduse katkestamisele eelnevate ja [järgnevate uuringute ja toimingute loetelu kehtestab sotsiaalminister oma määrusega](#).
- (2) Rasedust katkestav arst on enne raseduse katkestamist kohustatud kontrollima käesoleva paragrahvi lõikes 1 nimetatud uuringute tulemusi.
- (3) Kui rasedus on kestnud kauem kui 11 nädalat või seda nõuab naise tervise seisund, võetakse naine, kelle rasedust katkestatakse, haiglaravile.

§ 14. Raseduse katkestamisele järgnevad toimingud

- (1) Vahetult pärast raseduse katkestamist on arst kohustatud tarvitusele võtma abinõud, mis väldivad raseduse katkestamisega kaasneva võiva tüsistusi. [Abinõude loetelu kehtestab sotsiaalminister oma määrusega](#).
- (2) Naisel, kelle rasedus katkestati, on õigus rasedusekatkestamisele järgneva kahe nädala jooksul väljaspool järjekorda konsulteerida raseduse olemasolu ja kestuse tuvastanud arstiga vältimatu abi tingimustel.

§ 15. Raseduse katkestamist puudutavad dokumendid

Raseduse katkestamise kohta koostab selleks vajalikud dokumendid raseduse katkestanud tervishoiuasutus. Raseduse katkestamist puudutavate dokumentide vormi ja [nende säilitamise korra kehtestab sotsiaalminister määrusega](#), arvestades seaduses sätestatud delikaatsete isikuandmete töötlemise nõudeid.

§ 16. Andmete kogumine raseduse katkestamise kohta

(1) Sotsiaalministeerium kogub ja töötleb raseduse katkestamist puudutavaid andmeid riikliku sotsiaalpoliitika väljatöötamiseks pereplaneerimise, sündivuse tõstmise, abortide arvu vähendamise alal, samuti tervishoiuteenuse kvaliteedi tagamiseks ja järelevalve teostamiseks raseduse katkestamise teostaja üle ning Maailma Tervishoiuorganisatsiooni liikme kohustusena neile usaldusväärse ja teiste riikidega võrreldava informatsiooni esitamiseks.

(2) Sotsiaalminister kehtestab:

- 1) kogumisele ja töötlemisele kuuluvate andmete koosseisu;
- 2) andmete töötlemise korra ja tingimused;
- 3) andmete kodeerimise ja esitamise korra.

(3) Raseduse katkestamist puudutavate andmete kogumine ja töötlemine toimub kooskõlas käesoleva seaduse, andmekogude seaduse, isikuandmete kaitse seaduse ja teiste seaduste ning nende alusel kehtestatud õigusaktidega, mis tagavad delikaatsete isikuandmete töötlemise selleks käesoleva seadusega ettenähtud asutuses ning isikuandmete igakülgse kaitse kõigi võimalike organisatsiooniliste ja tehniliste abinõudega, sealhulgas andmete kodeeritud kujul üleandmise andmekogu pidajale või tema poolt volitatud isikule.

§ 17. Raseduskatkestusandmekogu asutamine

(1) Raseduse katkestamist puudutavate andmete kogumiseks ja töötlemiseks asutab sotsiaalminister raseduskatkestusandmekogu.

(2) Raseduskatkestusandmekogu asutamine toimub andmekogude seaduses sätestatud korras.

§ 18. Andmekogu vastutav ja volitatud töötleja

(1) Raseduskatkestusandmekogu vastutav töötleja on Sotsiaalministeerium.

(2) Raseduskatkestusandmekogu vastutava töötleja õiguste teostaja määrab sotsiaalminister.

3. peatükk STERILISEERIMINE

§ 19. Steriliseerimise vabatahtlikkus

(1) Isikut võib steriliseerida üksnes tema enda soovil. Sooviavaldus steriliseerimiseks peab olema vormistatud kirjalikult.

[Lõike 2 sõnastus kuni 31. 12. 2005]

(2) Teovõimetu isiku steriliseerimise otsustab kohus isiku eestkostja kirjaliku avalduse alusel.

[Lõike 2 sõnastus alates 1. 01. 2006]

(2) Piiratud teovõimega isiku steriliseerimise otsustab maakohus hagita menetluses isiku eestkostja avalduse alusel.

[RT I 2005, 39, 308- jõust. 01.01.2006]

§ 20. Steriliseerimise lubatavus

(1) Täisealist teovõimelist isikut võib steriliseerida, kui esineb vähemalt üks järgmistest tingimustest:

- 1) isikul on vähemalt kolm last;
- 2) isik on vanem kui 35-aastane;
- 3) rasedus ohustab naise tervist;
- 4) muud rasestumisvastased vahendid on vastunäidustatud;
- 5) isikul on oht saada raske vaimse või kehalise tervisekahjustusega laps;
- 6) isiku haigus või tervisega seotud probleem takistab lapse kasvatamist.[Lõike 2 sõnastus kuni 31. 12. 2005]

(2) Täisealist teovõimetut isikut võib steriliseerida, kui esineb vähemalt üks tingimus käesoleva paragrahvi lõike 1 punktides 3, 4, 5 või 6 toodud juhtudest.

[Lõike 2 sõnastus alates 1. 01. 2006]

(2) Täisealist piiratud teovõimega isikut võib steriliseerida, kui esineb vähemalt üks tingimus käesoleva paragrahvi lõike 1 punktides 3, 4, 5 või 6 toodud juhtudest.

(3) Haiguste ja tervisega seotud probleemide loetelu, mille puhul on lubatud steriliseerimine, kehtestab sotsiaalminister oma määrusega.

[RT I 2005, 39, 308- jõust. 01.01.2006]

§ 21. Arsti ainuõigus teostada steriliseerimist

Isikut võib steriliseerida naistearst, kirurg või uroloog.

§ 22. Steriliseerimise koht

Isikut võib steriliseerida ainult tervishoiuasutuses, mille koosseisus on kirurgia-, uroloogia- või günekoloogiaosakond.

§ 23. Steriliseerimise lubatavuse otsustamine

(1) Käesoleva seaduse § 20 lõike 1 punktides 1 ja 2 nimetatud tingimused teeb kindlaks steriliseeriv arst isiku passi alusel.

(2) Käesoleva seaduse § 20 lõike 1 punktides 3, 4 ja 5 toodud juhtudel steriliseerimise lubatavus otsustatakse vähemalt kolme arsti otsusel. Vajaduse korral tuleb käesoleva seaduse § 20 lõike 1 punktis 6 nimetatud juhul lisaks arstidele kaasata otsuse tegemisele ka sotsiaaltöötaja. Otsus steriliseerimise lubatavuse kohta vormistatakse kirjalikult ja seda tõendavad kõik otsuse tegijad oma allkirjaga.

§ 24. Nõustamise kohustus

(1) Enda steriliseerimist soovivale isikule või teovõimetu isiku steriliseerimist taotlevale eestkostjale peab steriliseeriv arst enne steriliseerimist ja pärast steriliseerimise lubatavuse otsustamist selgitama steriliseerimise bioloogilist ja meditsiinilist olemust ning sellega seonduvaid riske, sealhulgas võimalikke tüsistusi.

(2) Käesoleva paragrahvi lõikes 1 nimetatud nõustamise kohta koostatakse akt, millele kirjutavad alla nõustatud isik ja nõustanud arst. Nõustamise akti vormi nõuded kehtestab sotsiaalminister määrusega.

(3) Isikut ei või steriliseerida enne, kui käesolevas paragrahvis nimetatud nõustamisest on möödunud üks kuu.

§ 25. Steriliseerimise dokumenteerimine

Steriliseerimise kohta tehakse sissekanne operatsioonide raamatus ja isiku haigusloos. Steriliseerimist puudutavad andmed on delikaatsed isikuandmed ning andmekogude moodustamine neist ei ole lubatud.

4. peatükk RAKENDUSSÄTTED

§ 26. [Käesolevast tekstist välja jäetud]